

28.01.2025

Literaturoznawstwo

Opowiedzieć niepełnosprawność. Wybrane problemy kulturowych reprezentacji niepełnosprawności

Autor/Redaktor: Klaudia Muca

Wydawnictwo:: Wydawnictwo słowo/obraz terytoria

ISBN: 978-83-7908-284-1

Opowiadanie o doświadczeniu niepełnosprawności jest ważnym narzędziem emancypacji. Narracje niefikcjonalne, takie jak autobiografie, reportaże, autoetnografie czy eseje, to nie tylko przedstawienia indywidualnych doświadczeń autorów i autorek, lecz także źródła krytyki społecznej, wykorzystywane do wzmacniania ruchu na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami. Klaudia Muca przygląda się współczesnym działaniom emancypacyjnym na rzecz doświadczenia niepełnosprawności, realizowanym za pomocą narracji, uwzględniając ich kontekst społeczny, w tym takie zjawiska jak kryzys opieki, rozwój działań na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami i przemiany w strukturze współczesnego polskiego pola literackiego. Autorka zwraca również uwagę na międzynarodowy profil działań związanych z niepełnosprawnością i zestawia wybrane zdarzenia emancypacyjne, które pojawiły się w Polsce, z tymi, które zapoczątkowały rozwój ruchu na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami w krajach zachodnich. *(Opis wydawcy)*

Seria: Idee i Społeczeństwo

Projekt finansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Dokonała Nauka II”.

Spis treści

Wstęp5

1. Mapowanie projektu emancypacyjnego. Studia o niepełnosprawności i (nie)sprawiedliwość epistemiczna ...15

1.1. Wprowadzenie15

1.2. Sen o sprawiedliwości. Dekolonizowanie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości18

- 1.3. Psychologia wobec niepełnosprawności – dekolonizowanie postaw badawczych36
 - 1.3.1. Etiologia wyłączenia i niepełnosprawność języka38
 - 1.3.2. Etiologia pomocy (projekt krytyczny)47
- 1.4. Asymetria w przestrzeni wiedzy. Naukowe praktyki pasożytnicze61
 - 1.4.1. Pasożytnicza postawa badawcza i jej krytyka62
 - 1.4.2. Przeciw obiektywności? Usytuowanie praktyk epistemicznych71
- 1.5. Podsumowanie84
- 2. Od tropu do źródła wiedzy. Narracja, emancypacja i niepełnosprawność85
 - 2.1. Wprowadzenie85
 - 2.2. Opowiadanie o niepełnosprawności. Od protezy narracyjnej do życiopisania89
 - 2.2.1. Pożegnanie metafory. Niepełnosprawność jako proteza narracyjna89
 - 2.2.2. „Fantazje grup wykluczonych”. *Debil* Maliny Prześlugi104
 - 2.2.3. Od krytyki reprezentacji do życiopisania. Narracyjny zwrot ku reprezentacji osobistego doświadczenia niepełnosprawności120
 - 2.3. Osobista narracja o niepełnosprawności jako źródło wiedzy139
- 3. Rola manifestu autobiograficznego w rozwoju krytyki zaangażowanej w studiach o niepełnosprawności ...149
 - 3.1. Teoria przeżywana. Manifestowanie doświadczenia i budowanie silnej obiektywności149
 - 3.2. Autoetnograficzne zaplecze studiów o niepełnosprawności172
 - 3.2.1. Od opowieści do wiedzy. O ustanawianiu perspektywy autoetnograficznej172
 - 3.2.2. Autoetnografia niepełnosprawności. *Nie przywitam się z państwem na ulicy* Marii Reimann184
 - 3.3. Manifest autobiograficzny a rozwój krytyki zaangażowanej w studiach o niepełnosprawności194

4. Niepełnosprawność i wspólnota. Retoryka emancypacyjna w wybranych kolektywnych projektach narracyjnych ...205

4.1. Wprowadzenie205

4.2. Przeciw stygmatyzacji (lata sześćdziesiąte XX wieku, Wielka Brytania)220

4.3. Niepełnosprawność i ramy interpretacji doświadczenia-ciała (lata dziewięćdziesiąte XX wieku, Polska) ...251

4.3.1. Wprowadzenie251

4.3.2. Antologia *Cierpieniem pisane* – rozpoznania wstępne253

4.3.3. Rekonstruowanie perspektywy wspólnotowej264

4.3.4. Niepełnosprawne kobiety i dominujący dyskurs o zależności
275

4.3.5. Autoterapia „okaleczonej tożsamości” kobiet285

4.3.6. Okaleczony Bóg i teologie niepełnosprawności292

4.4. Legitymizowanie widzialności i archiwizowanie doświadczeń (lata dwudzieste XXI wieku, Stany Zjednoczone) ...301

4.5. Podsumowanie327

5. Reporterstwo rzecznicze i narracje opiekuńcze. Najnowsza polska literatura niefikcyjna o niepełnosprawności wobec rzeczywistości społecznej – wybrane zagadnienia333

5.1. Wprowadzenie333

5.2. Wobec cudzej historii życia. Reporter jako rzecznik349

5.3. Ku społecznej rewolucji empatycznej. Narracje opiekunów niepełnosprawnych dzieci a problematyka kryzysu opieki ...371

5.4. Interpretacja a upowszechnianie ideałów emancypacyjnych412

6. Humanistyka emancypacyjna. Niepełnosprawność, polityka tożsamości i zaangażowanie w naukach humanistycznych ...425

6.1. Projektowanie zaangażowanej nauki. O dyscyplinowaniu studiów o niepełnosprawności425

6.2. Dyscyplinowanie studiów o niepełnosprawności – konteksty polskie
440

6.3. Największa mniejszość. Humanistyka zaangażowana a polityki tożsamości451

Zakończenie465

Bibliografia471

Indeks osób483

Rok publikacji: 2025

Strony: 490

Linki:

- <https://www.terytoria.com.pl/ksiegarnia/2111-opowiedziec-niepelnosprawnosc-wybrane-problemy-kulturowych-reprezentacji-niepelnosprawnosci.html>

Słowa kluczowe: emancypacja, studia o niepełnosprawności, humanistyka zaangażowana, niepełnosprawność, humanistyka emancypacyjna, narracje